

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»
Факультет філологічний
Кафедра германської та слов'янської філології

С. О. Омельченко

«27» червня 2022 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФІЛОЛОГІЧНИХ НАУК”

підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти

спеціальності 014 Середня освіта

предметної спеціальності 014.02 Середня освіта (Мова і література (англійська))

за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Мова і література (англійська))»

мова навчання українська

Слов'янськ – 2022 р.

Розробники:

доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри германської та слов'янської філології Глущенко В. А.

Рецензенти:

Роман В. В. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри германської та слов'янської філології ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Пампура С. Ю. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Робоча навчальна програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри германської та слов'янської філології ДВНЗ «ДДПУ»

Протокол № 12 від «27» червня 2022 р.

Завідувач кафедри д.філ.н., проф. В. А. Глущенко

Погоджено групою забезпечення спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.02 Середня освіта (Мова і література (англійська))

Керівник групи забезпечення д.філ.н., проф. В. А. Глущенко

Затверджено та рекомендовано до впровадження
вченою радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

“27” червня 2022 р.

протокол № 9

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4.	Вибіркова	
Загальна кількість годин – 120.	Рік підготовки:	
	1-й	1-й
	Семестр	
	2-й	2-й
	Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: контактних – 3; самостійної роботи здобувача – 6.	-	-
	Практичні	
	40 год.	18 год.
	Лабораторні	
	-	-
	Самостійна робота	
	80 год.	102 год.
	Вид контролю: залік	

Метою вивчення навчальної дисципліни «Методологічні аспекти філологічних наук» є:

Дати системний опис наукових проблем у галузі методології філологічних наук; ознайомити здобувачів із сучасними теоріями наукового

методу з акцентуванням уваги на широкому (гетерогенному) та вузькому (гомогенному) трактуванні методу; з'ясувати питання про компоненти наукового методу; охарактеризувати методи філологічних досліджень, акцентуючи увагу на методах, що використовуються в мовознавстві й літературознавстві.

**2. Матриця компетентностей, програмних результатів навчання,
методів навчання, методів контролю з навчальної дисципліни
«Методологічні аспекти філологічних наук»**

Результати навчання	Методи навчання	Методи контролю
<p>Знати відомості про теоретичні основи традиційної та новітньої методології філологічних досліджень.</p> <p>Застосовувати на практиці базові навички підбору й аналізу наукових фактів з використанням методів філологічних наук.</p> <p>Орієнтуватися в основних поняттях і термінах методології філологічних наук.</p> <p>Знати концепції наукового методу і класифікації методів.</p> <p>Знати прийоми та процедури методів філологічних досліджень і вміти їх застосовувати.</p> <p>Орієнтуватися в дискусійних питаннях методології</p>	<p>Словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо); репродуктивний метод; проблемний виклад матеріалу, частково-пошуковий та дослідницький методи; індуктивний, дедуктивний методи; наочний метод (робота з таблицями, схемами тощо); творчий метод; практичні методи (усні і письмові тренувальні вправи); експериментальний</p>	<p>Спостереження за навчальною діяльністю здобувачів; усні та письмові відповіді на запитання здобувачів; усне опитування з певних конкретних тем курсу; підготовка здобувачами доповідей на практичні заняття; усне фронтальне опитування; письмове</p>

<p>філологічних наук. Уміти давати характеристику науковим працям сучасних наукознавців і філологів та вчених минулого тощо. Знати закономірності розвитку методології філологічних наук. Володіти культурою мислення, навичками аналізу наукових текстів, основними прийомами й засобами отримання, зберігання, обробки й узагальнення інформації.</p>	метод.	<p>фронтальне опитування; тестування; оцінювання самостійної роботи; оцінювання контрольної роботи; презентації та виступи на наукових конференціях; семестровий контроль (залік).</p>
---	--------	--

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усього	зокрема				усього	зокрема			
		л	пр	лаб	с.р.		л	пр	лаб	с.р.
Тема 1. Гомогенні й гетерогенні концепції наукового методу	56	-	18	-	38	56	-	8	-	48
Тема 2. Методи філологічних досліджень	64	-	22	-	42	64	-	10	-	54
Разом:	120	-	40	-	80	120	-	18	-	102
Усього годин	120	-	40	-	80	120	-	18	-	102

4. Програма навчальної дисципліни

4.1. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
-	-	-	-
Разом	-	-	-

4.2. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Науковий метод як складний структурний феномен. Онтологічний, телеологічний та операційний компоненти наукового методу	18	8
2	Методи дослідження в мовознавстві й літературознавстві та їх відбиття у процесі викладання філологічних дисциплін у закладах загальної середньої освіти України	22	10
Разом		40	18

4.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Порівняльно-історичний, історичний та актуалістичний методи	38	48
2	Методологія філологічних наук і концептуальні засади реформування середньої освіти й формування Нової української школи	42	54
Разом		80	102

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Результати навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни визначаються у балах, що виставляються згідно з критеріями оцінювання, затвердженими в ДДПУ (*Положення про організацію освітнього процесу у ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»* <https://ddpu.edu.ua/images/stories/news/normativ/025.pdf>):

Шкала оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

За накопичувальною 100-бальною шкалою	За національною шкалою	
	<i>для екзаменів, звітів з практики та курскових робіт</i>	<i>для заліків</i>
90 – 100 балів	відмінно	зараховано
89 – 75 балів	добре	
60 – 74 балів	задовільно	
26 – 59 балів	незадовільно	не зараховано
0 – 25 балів	неприйнятно	

Оцінювання результатів навчання здійснюється під час проведення навчальних занять (лекції, практичні, лабораторні) та самостійної роботи.

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти за лекції здійснюється за такими критеріями: *присутність здобувача на лекції, складання її конспекту та активна участь у перебігу лекції.*

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти, отриманих під час практичного, лабораторного заняття, здійснюється за такими критеріями:

– під час опитувань – *за повну й ґрунтовну відповідь на сформульоване запитання з теми заняття;*

– під час тестування – *за правильні відповіді на запитання тесту з теми заняття;*

– у процесі виконання ситуаційних вправ і завдань – *за запропонований правильний алгоритм (послідовність) виконання завдання; за знання теоретичних основ проблеми, порушеної в завданні; за володіння практичними навичками, необхідними для виконання завдання; за отриманий правильний результат.*

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в процесі написання поточних, проміжних контрольних робіт здійснюється за правильні відповіді на питання роботи.

Оцінювання рефератів та презентацій за визначеними темами здійснюється відповідно до таких критеріїв:

– *за повноту та використання сучасних концепцій і джерел інформації (крім лекційного конспекту, має бути ще не менше трьох джерел інформації);*

– *за оформлення роботи згідно з вимогами і наявність посилань на використану літературу та джерела;*

– *за наявність змістовних висновків;*

– *за глибокі знання навчального матеріалу, що містяться в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах.*

У разі виявлення невідповідності результатів навчання окремим критеріям із тієї чи тієї форми контролю знань кількість балів, яка виставляється здобувачу, може бути знижена:

- за неповну відповідь;
- за кожну неправильну відповідь;
- за невчасне виконання завдання;
- за недостовірність поданої інформації;
- за недостатнє розкриття теми;
- за відсутність посилань на літературні джерела.

Результати поточних контролів рівня знань здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання (у вигляді певної кількості отриманих балів) обов'язково доводяться викладачем наприкінці кожного заняття до їхнього відома, виставляються в Журнал обліку роботи академічної групи та є підставою для одержання допуску до підсумкового контролю.

Розподіл балів, що можуть здобути студенти за темами та за формами навчальних занять

Тема	Лекції		Практичні заняття		Самостійна робота	
	денна	заочна	денна	заочна	денна	заочна
Тема 1	-	-	18	8	38	48
Тема 2	-	-	22	10	42	54
Разом	-	-	40	18	80	102

Допуск до підсумкового контролю з навчальної дисципліни становить 60 балів, визначається як сумарна мінімальна кількість балів, яку має набрати здобувач вищої освіти для отримання позитивної оцінки. Оцінювання результатів навчання у формі семестрового заліку проводиться по закінченні вивчення навчальної дисципліни, зазвичай, на останньому практичному занятті або в період до початку екзаменаційної сесії відповідно до графіка освітнього процесу. На останньому занятті викладач зобов'язаний оголосити здобувачам накопичені ними бали поточного оцінювання з навчальної дисципліни, отримані під час занять та за виконану самостійну роботу.

Залік, як форма контролю, передбачає зарахування здобувачеві балів, накопичених за результатами поточного оцінювання з навчальної дисципліни, отримані під час лекційних, практичних занять та за виконану самостійну роботу (за наявності у здобувача не менше 60 балів за поточну роботу – без додаткового опитування) й не вимагає обов'язкової присутності здобувача вищої освіти. Здобувач має право підвищити власний результат оцінювання в балах з навчальної дисципліни, де формою контролю є залік, шляхом виконання додаткових завдань самостійної роботи, але не пізніше ніж до початку екзаменаційної сесії.

На оцінку «зараховано» (60-100 балів) заслуговує здобувач вищої освіти, який за час відвідування лекційних, практичних та/або лабораторних занять й за виконану самостійну роботу отримав зазначену кількість балів протягом семестру;

Оцінка «не зараховано» (0-59 балів) виставляється здобувачеві вищої освіти, який за час відвідування лекційних, практичних занять й за виконану самостійну роботу не набрав 60 балів упродовж семестру, він має прогалини в знаннях основного навчально-програмного матеріалу.

6. Засоби діагностики результатів навчання

Поточний контроль, підсумковий контроль, семестровий контроль (залік).

7. Рекомендована література (основна, допоміжна)

Основна

1. Безпечний І. Теорія літератури. Київ: Смолоскип, 2019. 388 с.
2. Білоус П. В. Теорія літератури. Київ: Академвидав, 2018. 328 с.
3. Глущенко В. А., Ледняк Ю. В., Овчаренко В. М., Рябініна І. М., Тищенко К. А. Мова як система : навчальний посібник. 3-є вид., доповн. Слов'янськ : Вид-во Б. І. Маторіна, 2018. 180 с.
4. Глущенко В. А., Овчаренко В. М., Руденко М. Ю. Виникнення і розвиток мови : навчальний посібник. Слов'янськ : Вид-во Б. І. Маторіна, 2019. 58 с.
5. Марко В. П. Аналіз художнього твору. Київ: Академвидав, 2019. 278 с.
6. Глущенко В. Теорії лінгвістичного методу в сучасному мовознавстві. *Перспективні напрямки сучасної науки та освіти: зб. тез Всеукраїнської науково-практичної конференції викладачів і студентів Донбаського державного педагогічного університету, учителів та учнів загальноосвітніх закладів (м. Слов'янськ, 19–20 травня 2021 р.)* / відп. ред. Н. М. Маторіна. Слов'янськ: ДДПУ, 2021. Вип. 13. Ч. 3. С. 65–69.
7. Глущенко В. А., Роман В. В., Руденко М. Ю. До питання про актуалістичний метод як метод студій із лінгвістичної історіографії. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2020. № 45. Т. 1. С. 90–93

Допоміжна

1. Астрахан Н. І. Теорія літератури: основи, традиції, актуальні проблеми: навчальний посібник. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2021. 296 с.
2. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури. Київ: Либідь, 2018. 488 с.
3. Від стилістики до дискурсу: вектори розвитку та перспективи : колективна монографія [автори: Архіпова І. М., Беліцька Є. М., Ситняк Р. М. та ін.]. Бахмут, 2018. 324 с.

4. Прикладна лінгвістика : навчальний посібник / упорядник Н. А. Цимбал. Умань : Візаві, 2019. 106 с.
5. Скорина Л. В. Аналіз художнього твору: навч. посіб. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2018. 424 с.
6. Ференц Н. С. Теорія літератури і основи естетики: навч. посібник. Київ: Знання, 2019. 511 с.
7. Глущенко В. До питання про методологію досліджень О. О. Потебні. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського. Лінгвістичні науки: збірник наукових праць / гол. ред. Т. М. Корольова. Одеса: Астропринт, 2019. № 28. С. 29–42.*

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. https://studopedia.com.ua/1_163612_osnovni-metodi-doslidzhennya-u-galuzi-filologii.html
2. <https://www.google.com/search?q=%D0%BB%D1%96%D0%BD%D0%B3%D0%B2%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D1%96+%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8&oq=%D0%BB%D1%96%D0%BD%D0%B3%D0%B2%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D1%96+%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8&aqs=chrome..69i57j0i22i30i2.22395j0j15&sourceid=chrome&ie=UTF-8>

9. Посилання на дистанційний курс

<http://212.3.125.77:9090/moodle/course/view.php?id=2524>